

Centerpartiet i Luleå. Valprogram 2018.

Ett nytt ledarskap för Luleå

Rev. 2018-03-18

Innehållsförteckning

Ett nytt ledarskap för Luleå	4
Närodlat politik som får hela kommunen att leva!	4
En levande och väl fungerande demokrati	5
Låt inte Luleå klyvas	7
Låt även landsbygden leva!.....	7
Närodlat politik i dialog	7
Centerpartiets konkreta förslag för hela Luleå	8
Skolor och förskolor för alla	9
Spara inte mer på skolan!.....	9
Skolor och förskolor i hela kommunen!.....	9
Centerpartiets konkreta förslag till skolor och förskolor för alla	10
Trygghet i hela Luleå	11
Blunda inte för behoven!	11
Tillsammans för ett tryggt Luleå	11
Centerpartiets konkreta förslag för trygghet i hela Luleå.....	13
Med hjärta för integration	15
Luleå – en del av världen.....	15
Integration i samverkan	15
Centerpartiets konkreta förslag för integration i Luleå	16
Ett hållbart Luleå	17
Allas ansvar för miljön och klimatet.....	17
Goda förutsättningar och vanor	17
Centerpartiets konkreta förslag för ett hållbart Luleå.....	18

Ett nytt ledarskap för Luleå

Närodlad politik som får hela kommunen att leva!

Alla människors lika rätt och värde är grunden för Centerpartiets politik. Vi tror på varje människas rätt och förmåga att själv forma sin egen framtid. Det är därför vi vill att makt ska finnas så nära människor som möjligt. Det är därför vi försvarar alla människors frihet från förmynderi och påtvingad kollektivism. Det är därför vi tror på ett gemensamt ansvar för att ge alla människor möjligheter att förverkliga sina liv och sina drömmar och utjämna de orättvisor som uppväxt skapat. Det är därför vi vill bevara vår planet och ekosystemet, som är den långsiktiga grunden för frihet och välfärd. Det är därför vi tror på människors rätt att bygga en framtid varhelst i vårt land de vill bo, var de än känner att de hör hemma.

Centerpartiets liberalism är social, decentralistisk och grön. Den är jordnära och frihetlig. Den bygger på rättvisa och hållbarhet. Den ser samhället som större än bara staten, som en gemenskap där alla behövs. När många får vara med och ta ansvar för tryggheten och solidariteten byggs en välfärd som är mycket starkare än vad staten ensam förmår.

Vi är en öppen folkrörelse som välkomnar alla som delar vår vision om en friare och bättre värld. Med en levande debatt och med det fria ordet som grund får vi ett samhällsklimat där människor kan göra sina röster hörda och påverka sin vardag. Centerpartiet ska vara Sveriges mest öppna politiska parti.

Centerpartiet i Luleå vill att hela kommunen ska leva. Människor ska kunna bo och arbeta i hela kommunen, och landsbygd och stad ska gå hand i hand. Centerpartiet ger en röst till dem som inte vill se en kommun som klyvs mitt itu. Luleå har under många år växt och fler företag och fler invånare har valt Luleå som ort. Detta vill vi i Centerpartiet se mer av. Ska Luleå fortsätta växa och växa fortare behövs fler jobb. Jobb skapas främst i små och växande företag och det behövs fler sådana jobbskapare. Centerpartiet i Luleå arbetar för att underlätta och uppmuntra småföretagandet. Numera kan även företag och ideella organisationer driva verksamheter inom vård och omsorg. Vi vill se ännu fler aktörer och ännu mer konkurrens inom vård och omsorgssektorn i Luleå. Då kan vi förbättra tillgängligheten och kvaliteten. Ökad konkurrens ger också fler valmöjligheter och en bättre arbetsmiljö för alla som jobbar i vården. Vi vill se en öppen kommun som ser företagen som en förutsättning för en attraktiv stad.

Luleå är en stad som idag har stora ekonomiska utmaningar. Stora utgifter inom flera områden pressar kommunens ekonomi, samtidigt som flera verksamheter är centrala för att Luleå ska fungera. När politiska beslut fattas på effektiviseringsgrund är det viktigt att kärnverksamheten inte går förlorad. Vi har under senaste åren sett en stor förändring inom skolan, där projektet "Framtidens Skola" har satt lärare, elever och föräldrar under press. Förändring och förbättring av skolan i Luleå är något som Centerpartiet verkat för i många år. Det som nu sker inom skolan hotar inte bara kvalitén på utbildningen för eleverna, utan också möjligheterna för alla i hela kommunen att tillgängliggöra sig denna på lika villkor. Kommunens ekonomi går före elevens bästa och de ekonomiska resurserna fördelas inte på ett effektivt sätt. Detta leder till att Luleå tappar i attraktionskraft. Om färre vill leva och bo i Luleå lämnar också företagen staden, vilket leder till en nedåtgående spiral som är mycket oroväckande.

För att undvika detta och få en kommun som fungerar väl behöver transparens och tillgänglighet till politiker i Luleå förbättras. Demokratin är grunden för det moderna samhället och livsviktigt för att Luleå ska vara en attraktiv stad. Det är invånarna i Luleå som skapar jobb och tillväxt, politikerna är ett verktyg för att möjliggöra detta och

samtidigt skydda de svaga i samhället, så att alla får möjlighet att bo i en trygg och säker stad.

Centerpartiet värnar om kultur, idrott och meningsfulla fritidsaktiviteter för alla i Luleå. Kultur och idrott för alla betyder att du ska kunna både ta del av kultur och idrottsaktiviteter och få möjlighet att skapa själv var du än bor i kommunen. Idrotten är viktigt för folkhälsan och bidrar till integrationen i samhället. I kulturen får vi möjlighet att förstå oss själva och andra bättre. Vi kan utveckla vår kreativitet genom möten med det oväntade. Alla människor ska ha möjlighet att skapa egen kultur. Det ska inte spela någon roll var i kommunen du bor, om du är född i ett annat land eller om du har ett funktionshinder. Kultur ska vara tillgänglig för alla. Sverige blir ett alltmer mångkulturellt land, och detta skapar nya möjligheter. Kultur stärker självförtroende och gör att fler tar tillvara yttrandefriheten. Det i sin tur stärker delaktigheten och demokratin i vårt samhälle. Vi vill arbeta för ett brett kulturliv där nya digitala uttryck frodas sida vid sida med traditionell kultur och där kulturella och kreativa näringar blomstrar.

Ideella föreningars engagemang är hjärtat i såväl kultur som idrottsutövande och andra fritidssysselsättningar. Vi vill underlätta och förenkla för fler att vara del av detta och värnar och stödjer det ideella engagemanget. Eldsjälar inom ideella föreningar ska stödjas och uppmuntras. Ideella engagemang och föreningar bör få utökad ekonomiskt stöd.

Centerpartiets politik är närodlad. Närodlad politik innebär närhet till beslut och att kunna påverka sin egen vardag. Närodlad politik beskriver vår syn på var jobben skapas, och var makten ska ligga. För en grön omställning till ett hållbart samhälle behövs fler gröna jobb. Vi är övertygade om att miljö och tillväxt i hela landet är varandras förutsättning.

Närodlad politik är också vardagsnära saker som nya cykelvägar, närproducerad mat på förskolor, skolor och äldreboenden och bredband som ger dig möjlighet att arbeta var du vill. Det handlar om att skapa förutsättningar för att leva, bo och jobba i hela kommunen.

Närodlad politik fångar vårt ursprung på landsbygden och vår jordnära identitet som går tillbaka i generationer och fortfarande driver utvecklingen i hela landet. Det betyder också att du ska ha mer att säga till om i din vardag. Vi vill till exempel att du ska kunna välja den vårdcentral eller skola som passar dig bäst. Det spelar ingen roll för oss om den drivs av ett företag eller av kommunen – det viktigaste är att den är riktigt bra.

En levande och väl fungerande demokrati

Centerpartiet anser att vi sedan valnatten 2014 lever i ett demokratiskt vakuum i Luleå. Orsakerna är att Socialdemokraterna förde väljarna bakom ljuset i många frågor inför valet 2014, att de under mandatperioden satt demokratin ur spel genom att förvägra medborgare att säga sin röst då de slog ner folkinitiativet till folkomröstning och att de, som de uttryckt det, har "effektiviserat" de demokratiska processerna genom att minska fritidspolitikers möjligheter till inflytande och insyn.

Socialdemokraterna sa inför valet 2014 inget om att de planerade den största skolförändring Luleåborna någonsin sett. Ej heller fick Luleåborna veta att Socialdemokraterna skulle verka för omfattande utförsäljningar inom allmännyttan och samhällsfastigheter genom riktade affärer med endast en aktör. Socialdemokraterna sa ej heller något om att Luleå kommun, som enda kommun i närområdet, inte avsåg yttra sig om planerna på rysk kärnkraftsetablering tvärs över viken. Socialdemokraterna sa ej heller att man under mandatperioden avsåg strunta i kommunens tyngsta och viktigaste planeringsdokument, Vision 2050, när kommunala beslut skulle fattas. Ej heller beskrev Socialdemokraterna att man avsåg bedriva ett arbetssätt där kommunala beslut fattas

innan man först tagit reda på vilka risker och konsekvenser som beslutet leder till. Exempelen kan göras fler.

För oss i Centerpartiet är det viktigt att alltid först ta reda på vilka risker och konsekvenser som en åtgärd medför INNAN ett beslut tas. Framtidens skola är ett tragiskt exempel på ett politiskt beslut, taget av Socialdemokraterna, Moderaterna och Landsbygdspartiet oberoende, som går emot väldigt många inriktningar om hur vi Luleåbor tecknat att Luleå skall se ut år 2050 i Vision 2050. Också detta beslut togs innan risk- och konsekvensanalyser tagits fram. Centerpartiet kan inte acceptera att en kommun styrs på detta sätt. Centerpartiet kommer inför valet 2018 att vara tydliga med väljarna i Luleå kommun om vad partiet vill åstadkomma efter valet. Det är en självklarhet i en demokrati och en given förutsättning för ett fungerande samhälle. Centerpartiet kommer även att hedra det kontrakt, Vision 2050, som företag, föreningar, äldre och yngre medborgare med flera under stor möda arbetat fram och som beskriver hur Luleå skall se ut 2050. Kommunala beslut skall innan de fattas stämmas av mot visionen och alla beslut som rör landsbygden ska landsbygdssäkras för att säkra att hela kommunen utvecklas.

Luleå behöver ett nytt ledarskap som gör saker i rätt ordning och som inte tummar på de demokratiska spelreglerna. Luleå behöver Centerpartiet. Centerpartiet behöver dig.

Låt inte Luleå klyvas

Låt även landsbygden leva!

Ett växande Luleå och de styrandes politik har under längre tid skapat allt större skillnader mellan centrala staden, olika stadsdelar och Luleås landsbygd. Stora delar av kommunens intäkter skapas på landsbygden men väldigt lite av investeringar finner vägar ut till byarna. Centraliseringspolitiken ser vi på flera områden. Inom skolan har exempelvis Socialdemokraterna, med stöd av Moderaterna och Landsbygdspartiet, drivit igenom en skolstruktur med större enheter och upptagningsområden, och förvägrade även en folkomröstning, trots att tillräckligt antal underskrifter från medborgare fanns.

Ett annat mycket allvarligt beslut av de styrande var att lägga ut matproduktionen till de äldre till Piteå, utan att kontakta de stora aktörer som verkar i kommunen. Närodlat mat är prioriterad av de flesta kommuners offentliga upphandling medan Luleå, trots regeringens påtryckningar, agerat mycket långsamt. Intentionerna i den regionala livsmedelsstrategin « Nära Mat », framtagen av Länsstyrelsen, Region Norrbotten och LRF, borde följas. En tydlig skiljelinje syns här där Socialdemokraterna endast är intresserade av offentlig produktion medan Centerpartiet bejakar både privat och offentlig produktion i konkurrens.

De gröna näringarna och främst jordbruket är sedan lång tid eftersatt i kommunen. Här krävs kraftfulla åtgärder för att skapa en självförsörjningsgrad som är rimlig. Vid upphandlingar av livsmedel måste närproducerat gå före.

Man kan notera att byggande styrs mycket hårt mot centrala delar samtidigt som byggande utanför staden försvåras då utbyggnad av vatten- och avloppsnätet i Luleås ytterkanter inte prioriteras. Även utbyggnaden av fiber i hela kommunen har motverkats av det kommunala bolaget som prioriterat de centrala delarna. Bostadsbyggandet har tagit fart i centrala Luleå men fortfarande skapas inte tillräckligt med industrimark. Detta har under lång tid varit eftersatt och här kan också industrimark skapas längre ut från centrum.

Centrumhandeln är viktig för Luleå men har problem och många lokaler står tomma samtidigt som boende utanför staden med begränsade möjligheter att nyttja lokaltrafiken har svårt att hitta parkeringar vid besök. Ett livaktigt centrum är viktigt både för de närboende och för besökare utifrån.

Närodlat politik i dialog

Centerpartiet driver närodlat politik där beslut skall tas nära medborgarna i god dialog. Boende och byggande skall ske där människor vill bo. Arbetsplatser skall skapas i hela kommunen. Skolor och omvårdnad skall finnas så nära hemmen som möjligt och kommunikation och infrastruktur skall skapa närhet mellan kommunens olika delar. Vi vill ge landsbygdsnärings som turism, livsmedelsproduktion, skogsbruk och fiske förutsättningar att blomstra. Genom att kommunen går före och verkar för så stor andel närproducerat som möjligt i sina upphandlingar, vill vi öka självförsörjningsgraden och kvaliteten på livsmedel. För att även mindre lokala företag ska kunna leverera varor och tjänster till kommunen ska offentliga upphandlingar brytas ner i mindre poster. Centerpartiet vill att privat och offentlig verksamhetsutövning ska behandlas lika och verka i konkurrens med kundens bästa i fokus. För att möjliggöra utveckling i hela kommunen och tydliggöra hur beslut påverkar situationen för landsbygden vill vi att alla

beslut som berör landsbygden skall landsbygdssäkras. Besluten behöver även stämmas av mot kommunens mål om hållbara stadsdelar och byar i Vision 2050.

Centerpartiets konkreta förslag för hela Luleå

- Utveckla kommunikation, fiber, kollektivtrafik, beställningstrafik och telefoni i hela kommunen
  - Öka andelen närproducerade produkter i den offentliga upphandlingen
  - Uppmuntra olika driftsformer inom offentlig service i konkurrens
  - Satsa på nyföretagande bland unga med inriktning mot LTU
  - Utveckla kommunen i samråd med medborgarna i goda demokratiska processer
  - Fortsätta utveckla kollektivtrafiken
  - Likställa villkoren för föreningar och andra organisationer som hyr lokaler av kommunen
-
- Förbättra trafikflödet i centrum och skapa fler parkeringsplatser i centrum samt medverka till att förlänga öppettiderna i befintliga parkeringshus
  - Underhålla och uppgradera "tubroret" över varvsleden, den mest trafikerade gatan i Luleå, för en säker och god miljö
  - Anställa en stadsarkitekt i Luleå kommun som har en helhetssyn på stadsplanering och byggande för vårt klimat
  - Sträva efter ett livaktigt centrum för kommunens alla medborgare
  - Förbättra framkomligheten för rörelsehindrade i centrum
  - Upprätta ett fiskemuseum i anslutning till nya Teknikens hus
  - Etablera cykelgarage och laddningsmöjligheter för elcyklar i centrum och olika bostadsområden vid viktiga målpunkter för pendling med cykel
-
- Behålla och starta upp förskolor, skolor, äldreboenden och hyresfastigheter i byarna där behov finns
  - Starta en ny process för framtidens skola
  - Utveckla en vid varje tidpunkt mer optimerad tillgång till lokalytor för kommunens kärnverksamheter, med målet att mindre kapitel än idag skall låsas i byggnader
-
- Utveckla infrastrukturen i form av vatten och avlopp även på landsbygden
  - Uppmuntra enskilda avloppslösningar om de kan uppvisa liten påverkan på miljön
  - Förbättra infrastrukturen för gång och cykling på landsbygden. Lyft fram behovet av nya cykelvägar längs det statliga vägnätet i kontakter med Trafikverket och Länsstyrelsen
  - Öka driftsstödet till enskilda vägar
-
- Landsbygdssäkra alla politiska beslut
  - Stärka äganderätten inom jord och skog
  - Skapa bättre förutsättningar för det lokala kustfisket genom mer samarbete med andra regioner
  - Underlätta markavvattning i vårt fuktiga klimat
-
- Säkra en positiv utveckling av vår fantastiska skärgård
  - Förenkla bygglovsprocessen för byggande av bostäder och industrier på landsbygden
  - Säkerställa riskkapital för investeringar på landsbygd
  - Utveckla nya fiskeredskap som gör det möjligt till småskaliga företag att verka och utvecklas

Skolor och förskolor för alla

Spara inte mer på skolan!

Under innevarande mandatperiod har Luleå kommun, under Socialdemokraternas ledning, påbörjat en kraftig förändring av Luleås skolstruktur genom projektet Framtidens skola. Grunden för projektet är att man antagit, som man skriver i slutrapporten för Framtidens skola, "att större skolor ger bättre förutsättningar för bemanning och kan erbjuda attraktivare tjänster för personal och ledning". Centerpartiet ser inte att det finns någon saklig grund för detta påstående. Istället visar forskningen på området att större skolor vanligtvis ger sämre förutsättningar för eleverna, i synnerhet för barn med särskilda behov. Projektet Framtidens skola innebär att flera mindre skolor och förskolor läggs ned, att låg- och mellanstadieskolorna koncentreras till enheter med 450-800 elever och att förskolorna koncentreras till enheter med 6-8 avdelningar. Projektet Framtidens skola pågår för fullt. Svartöstadsskolan och Kläppensskolan är redan nedlagda och eleverna har flyttats till Örnässkolan respektive Hemängsskolan (som bytt namn till Sunderbyskolan). Näst på tur är att koncentrera all skolverksamhet från förskoleklass till nionde klass i en stor skola med ca 800 elever i Gammelstad. Efter Gammelstad står sedan Bergnäset på tur. Sju förskolor läggs ned och verksamheterna koncentreras till större enheter. Centerpartiet har motsatt sig denna omstrukturering från start, och kommer att fortsätta arbeta för en mångfald av nära skolor och förskolor i olika storlekar i hela kommunen.

Storskolorna Socialdemokraterna skapar i Luleå byggs dessutom utifrån lösningar som maximerar ljud- och synintryck, trots att det medför stora problem för de mest utsatta elevgrupperna. Det vill Centerpartiet sätta stopp för.

Sedan valnatten 2014 har Socialdemokraterna i omgångar beslutat om stora ekonomiska nedskärningar inom skola och förskola. Detta samtidigt som de genom Framtidens skola tagit ett beslut som kommer att medföra kraftigt ökade kostnader för lokalerna till skolans verksamhet, en kostnadsökning med cirka 300% per kvadratmeter skolyta för Barn- och utbildningsförvaltningen (BUF). Kostnadsökningar som skolan inte kommer att kompenseras för i sin budget. Bakgrunden är att Socialdemokraterna redan i sina direktiv till skolchefen tydligt beskrivit att skolan ska vara med och finansiera den demografiska tillväxt som Luleå är mitt inne i. Detta innebär att skolans budget blir mindre under kommande år trots att antalet elever inom skolan kommer att öka genom den demografiska tillväxten.

Centerpartiet vill prioritera annorlunda. Skolan är viktig för Luleås framtida utveckling och tillväxt, och varje satsad krona på skolan är en investering för framtida välfärd och tillväxt.

Skolor och förskolor i hela kommunen!

Utbildning är en av grundstenarna i vårt demokratiska samhälle. Därför behöver vi en skola där varje elev får förutsättningar att lyckas. Var i kommunen du bor eller vilken bakgrund du har ska inte spela någon roll. För Centerpartiet är det viktigt att varje elev blir mött där den står och att den som inte har lika lätt att lära får hjälp och stöd att utveckla sina kunskaper, men att även den som har lätt för sig får utmaningar och stöd att fortsätta utvecklas. Det ska finnas en skola för alla, det är vår övertygelse. Därför behövs det en blandning av kommunala skolor och friskolor i olika storlekar som gör att

elever och föräldrar kan välja den skola som passar just dem. Det är viktigt att kommunala och privata skolor behandlas lika. Den ökade konkurrensen leder till att kvaliteten i skolan höjs överlag. Det är något som gynnar alla, både elever, föräldrar och lärare. Möjligheten att välja ska finnas med genom hela skoltiden, från förskola till högre utbildning.

Centerpartiets konkreta förslag till skolor och förskolor för alla

- Vi vill stoppa det illa underbyggda projektet "Framtidens skola" och starta en ny process för att planera framtidens skola, en process som på allvar beaktar såväl forskning som skolpersonals, föräldrars och elevers kunskaper och synpunkter på hur vi bygger en bra skola för alla barn i kommunen.
- I framtidens Luleå behöver nya skolor och förskolor byggas i lämpliga storlekar och lokaliserade där barnen bor så att barnen kan gå och cykla till skolan från tidig ålder, något som är tydligt utpekad i den antagna visionen för hur Luleå kommun skall se ut 2050. Skolbyggnader kan kommunen med fördel själv äga då det långsiktigt oftast är mest kostnadseffektivt för kommunen. Vi vill bygga skolor som är tillgängliga för alla elever, skolor som skapar bästa tänkbara förutsättningar för alla elevers lärande. Vi vill utveckla byggandet av samhällsfastigheter (till vilket skolor, vård- och omsorgsboende hör) så att vi skapar en situation där mängden lokalytor optimeras på ett bättre sätt över tid än vad som är fallet idag. Detta för att minimera andelen kapital från skolans budget som låses i lokaler.
- Vi vill skapa en skola som ger goda förutsättningar för alla barn att lyckas i skolan. I detta vill vi särskilt sätta fokus på elever med särskilda behov, exempelvis barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), barn med förvärvade hjärnskador och andra kognitiva funktionsnedsättningar, särbegåvade samt nyanlända. Det vi satsar på dessa barn har alla barn glädje av i Luleås skolor.
- Lärarna är skolans viktigaste resurs. Vi vill skapa en skola med god arbetsmiljö, där lärarna får vara med och påverka sin arbetssituation och ges goda möjligheter till kompetensutveckling. Vi vill justera de nu låga lärarlönerna i kommunen så att de blir konkurrenskraftiga.
- Vi tror på det fria skolvalet och ser friskolor och friförskolor som en resurs som samtidigt hjälper till att stärka den kommunala skolan. Centerpartiet vill införa en skyldighet för kommuner att erbjuda andra aktörer att ta över en nedläggningshotad skola. I Luleå vill vi föregå en sådan skyldighet genom att se till att alltid erbjuda andra aktörer att ta över skolor och förskolor som är nedläggningshotade.

Trygghet i hela Luleå

Blunda inte för behoven!

Luleå är en stad med goda förutsättningar till trygghet och hälsa. Det finns mycket som fungerar bra, men också mycket som kan förbättras för att hela Luleå ska bli tryggt för alla. Trygghet handlar om goda miljöer, såväl fysiska som psykiska, där vi bor, arbetar, går i skola och på allmänna platser. Det handlar också om en god vård och omsorg för alla och att skapa ett samhälle som förebygger utanförskap och polarisering.

Det vi ser är att vi i Luleå kommun har bostadsområden, stadsdelar och byar som försummas när det gäller investeringar och satsningar, vilket innebär att det finns stora olikheter och förutsättningar för medborgarna. Det finns också områden där det är otryggt att vistas bland annat på grund av dålig belysning och bristande planering i byggnation (Läs mer under "Låt inte Luleå klyvas").

För de äldre finns det i Luleå ingen möjlighet att välja utförare inom hemtjänsten och vård- och omsorgsboenden, utan de hänvisas endast till den kommunala verksamheten. Vi ser också behov av vård- och omsorgsboenden på fler platser i kommunen så att de äldre kan bo kvar i det område där de tidigare bott. Det finns idag för få platser för de personer som skrivs ut från sjukhuset och som behöver ett mellanboende innan de kan komma hem eller beredas plats på ett vård- och omsorgsboende. Antalet korttidsplatser för funktionshindrade behöver också utökas. Det behövs även särskilda boenden för unga personer med stort vårdbehov så att de inte endast är hänvisade till äldreboenden. På grund av minskade resurser till hemtjänsten är bemanningen underdimensionerad utifrån de behov som finns idag och de kommande årens ökning av antalet äldre. Ökad arbetsbelastning, delade turer och knappa resurser för fortbildning gör att det är allt svårare att rekrytera personal.

Den ökande psykiska ohälsan bland barn och ungdomar, framför allt bland flickor, är ett stort samhällsproblem som kommunen måste ta på allvar. Förebyggande insatser måste starta redan på förskolan. Samarbetet mellan kommunens verksamheter, vården och ideella organisationer fungerar inte för de utsatta grupperna med psykisk ohälsa och missbruk. För att komma tillrätta med problematiken måste individen vara i fokus, inte organisationernas strukturer.

Detta vill vi i Centerpartiet göra något åt.

Tillsammans för ett tryggt Luleå

Centerpartiet vill att alla bostadsområden och stadsdelar ska hållas levande, trygga och trivsamma och uppmuntra till en hälsosam livsstil. Vi vill arbeta på flera nivåer, allt från att i detaljplaner ta hänsyn till trygghet, trivsel och hälsa (t.ex. genom att ha närhet till skolor och förskolor, säkerställa trygga skolvägar och undvika att mörka undanskymda platser skapas vid byggnationer) till att låta medborgarna få vara med i utveckling och förändring i sin boendemiljö. Där behov av belysning finns vill vi anslå det, även i områden på landsbygden där detta inte har prioriterats.

Ett tryggt Luleå skapar vi tillsammans. Den bästa grunden för trygghet är ett samhälle där omtanken om varandra är naturlig och där alla känner gemenskap och social förankring. Centerpartiet vill föra en politik som har alla människors lika värde som grund och som ser varje människa som en tillgång. Därför vill vi vara lyhörda för medborgarnas perspektiv, förslag och synpunkter, i såväl den fysiska miljön som den

psykiska. Vi vill uppmuntra initiativ som syftar till att människor med olika bakgrund möts. På det sättet förebygger vi strukturer som kommer ur rädsla och intolerans inför det annorlunda och okända. Genom att i skola och på arbetsplatser arbeta aktivt mot diskriminering, mobbning, radikaliserings, sexuella trakasserier etc, både på nätet och i den fysiska verkligheten, vill vi förebygga destruktiva beteenden som allvarligt hotar tryggheten. Omtanken måste även inkludera dem som av en eller annan anledning inte klarar sig på egen hand och har hamnat utanför samhället.

En trygg uppväxt för Luleås barn och ungdomar är nyckeln till att minska utanförskap senare i livet. Därför är det viktigt med tidiga och välriktade insatser där behov finns, och att vi skapar goda miljöer i skolor och förskolor där alla barn ges möjligheter att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Det är också viktigt att samarbetet mellan olika aktörer fungerar. Barn, ungdomar och deras familjer som av olika anledningar är i behov av kommunens stöd ska i möjligaste mån få detta stöd i sin invanda hemmiljö istället för på institutioner eller vårdinrättningar. För Centerpartiet är det viktigt att man alltid arbetar med tydlig fokus på barnperspektivet.

Samhället måste ha nolltolerans när det gäller alla former av missbruk bland barn och ungdomar. Det förebyggande arbetet när det gäller alkohol, tobak och narkotika måste därför vara särskilt prioriterat för barn och ungdomar. Riktad information till skolor, fritidsgårdar och föreningar är ett steg, information och utbildning av föräldrar är ett annat. Ett organiserat samarbete mellan skola, fritid, föreningsliv, föräldrar, socialarbetare och polis är viktigt. Det måste också finnas ett stort utbud av drogfria aktiviteter att tillgå. Det är viktigt med ett bra samarbete mellan kommunen, sjukvården och civilsamhället. Speciellt viktigt är det mellan missbruksvården och psykiatrin. Barn och ungdomar som mår psykiskt dåligt ska beredas vård omedelbart.

Människor med funktionsnedsättningar ska ha samma möjligheter till utveckling som andra. Centerpartiet ställer sig bakom FN:s standardregler, som ska säkerställa rätten till delaktighet och jämlikhet i samhället för alla personer med funktionsnedsättning. Utbildning och vidareutbildning för personer med funktionsnedsättning bör förbättras så att de i större utsträckning kan delta i arbetslivet istället för att enbart hänvisas till daglig verksamhet. Centerpartiet vill att det ska finnas ett stort utbud och valmöjlighet av aktiviteter för personer med funktionsnedsättning.

Centerpartiet anser att valfriheten, värdigheten och tryggheten för äldre personer behöver öka. Vi vill verka för en trygg och säker vård och omsorg dygnet runt, där individens behov och livskvalitet sätts i centrum. En sådan vård ska även erbjudas äldre som har svårt att lämna hemmet för att besöka vårdcentral. Personalen är vårdens främsta resurs. Den är helt avgörande, både för bemötandet och för en bevarad och höjd kvalitet. Motiverad och välutbildad personal är kommunens viktigaste tillgång.

Hemsjukvården ska genomsyras av ett hälsofrämjande synsätt och insatsen ska kännetecknas av samverkan, respekt, evidens och kompetens. Det är viktigt att kommunen frigör resurser för omsorgen för att medborgare i behov av kommunens omsorg, på ett enkelt och tryggt sätt ska få sina behov tillgodosedda. Det är också nödvändigt med ett bättre samarbete mellan kommunen och sjukvården.

Centerpartiets utgångspunkt är att öka makten över det egna livet för alla äldre. Även äldre personer ska ha möjlighet att bestämma och styra över sina egna liv. För oss är det en självklarhet att den enskilde själv ska få bestämma vem som kommer hem och vad som är angelägnast att utföra. Men också inom det särskilda boendet måste vardagsmakten bli större, genom ökad valfrihet och tydligare rättigheter för den som är i behov av omsorg. En mångfald av vårdgivare ökar möjligheterna till ökad närhet och en

decentraliserad vårdstruktur. Det utvecklar också metoder och förbättrar effektiviteten inom vård och omsorg.

Vi vill ta tillvara den livserfarenhet som pensionärerna i Luleå kan tillföra i samhällsutvecklingen genom att exempelvis uppmuntra till arbetstagande, företagande och ideell verksamhet för den som vill och orkar. Vi tror att människor mår bäst när de för ett aktivt liv och kan bidra efter förmåga. Hänsyn ska tas till dem som inte har kunskaper i den digitala världen. Information från kommunen ska även kunna ges personligen eller på papper.

Centerpartiets konkreta förslag för trygghet i hela Luleå

- Anställa en stadsarkitekt i Luleå kommun som bland annat verkar för trygga och hälsosamma miljöer
- Inventera behovet av upprustning, investeringar och belysning i Luleås olika bostadsområden, stadsdelar och byar
- Ha medborgardialoger i områden som anses otrygga för att ta tillvara goda idéer och initiativ och tillsammans skapa förutsättningar för en positiv utveckling
- Utöka kameraövervakningen där behov finns
- Kvalitetssäkra alla skolvägar och skolgårdar och planera skolstrukturen också med tanke på trygghet, hälsa och miljö

- Initiera och uppmuntra till aktivt förebyggande arbete mot diskriminering, mobbning, radikaliserings och sexuella trakasserier
- Utveckla samverkan mellan kommun, region och övriga aktörer
- Säkerställa att alla kompetenser inom vården samlas kring den enskildes behov och att samordnad individuell planering (SIP) följer varje individs behov av vård, stöd och hjälp

- Arbeta förebyggande mot missbruk, särskilt bland barn och ungdomar
- Säkerställa att barn och ungdomar med särskilda behov får förutsättningar att lyckas i skolan för att förebygga utanförskap
- Utredda möjligheten att nyttja den digitala tekniken för att ge bättre stöd för de mest utsatta elevgrupperna att klara skolan
- Dokumentera kommunens arbete med psykisk ohälsa bland barn och unga.
- Följa upp ungdomar som inte är i skola eller arbete regelbundet och ta ett tydligt ansvar genom insatser som hjälper dem tillbaka till skolan eller vidare till arbete
- Erbjuder fler bostäder och olika former av boende för barn och vuxna med funktionsnedsättningar
- Göra uppföljningar av kvalitén på HVB-hem, både kommunala och privata

- Säkerställa att de som har rätt till LSS får sina behov tillgodosedda.
- Erbjuder praktikplatser, lönebidragsanställningar eller lärlingsplatser till personer som är sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa, anpassade efter individens behov
- Förenkla för berörda och anhöriga som behöver kommunens resurser genom att bara behöva kontakta en person och för hjälp med koordinering av stöd från olika aktörer.
- Prioritera kommunens ansvar för folkhälsoarbetet, inte minst för att förebygga psykisk ohälsa hos barn och fallolyckor hos äldre.

- Införa lagen om valfrihet (LOV) i kommunen, för att öka valmöjligheten för medborgarna att själva välja om man vill ha offentlig eller privat utförare inom hemtjänsten och vård och omsorgsboenden

- Sträva efter att vård och omsorgsboenden finns på olika ställen i kommunen för att möjliggöra för äldre att bo kvar i det område där de tidigare har bott, oavsett om detta område ligger inom Luleås tätort eller på landsbygden
- Utöka antalet mellanvårdsplatser för att undvika överbeläggning på sjukhusen av färdigbehandlade patienter som inte kan flytta hem direkt
- Upprätta särskilda boenden för unga personer med t.ex. stroke och stort hjälpbehov
- Säkerställa att behovet av korttidsboenden för funktionsnedsättningar tillgodoses
- Utveckla möjligheterna för fortbildning till all vårdpersonal, fortsatt karriär i vårdande roller och ökad flexibilitet i arbetet.
- Öka bemanningen i hemtjänsten
- Sträva efter att personal med olika språkkunskaper finns inom äldrevården så att vårdtagaren kan använda sitt eget språk
- Upphandla mat från lokala producenter i möjligaste mån och tillaga den så nära som möjligt
- Slå vakt om att kommunala pensionärsrådet är remissinstans i frågor som rör äldre

Med hjärta för integration

Luleå – en del av världen

Till Luleå flyttar människor från hela världen av olika anledningar, självvalt eller på grund av flykt. Vi i Centerpartiet välkomnar dessa och vill skapa bästa tänkbara förutsättningar för god integration. Luleå kommun har sedan många år tagit emot nyanlända flyktingar som fått uppehållstillstånd enligt avtal med staten, till exempel kvotflyktingar, kommunplacerade flyktingar från anläggningsboende, anhöriginvandrare med barn samt självbosatta. 2015 tog Luleå emot 100 personer, 2016 var det 248 personer och 2017 tar kommunen emot 371 personer. Dessa är våra nya lulebor som ska starta sitt nya liv här, bosätta sig, arbeta och gå i skolan. Kommunen ska enligt Bosättningslagen ordna bostäder till nyanlända. Centerpartiet var med och gav sitt stöd till beslutet i kommunfullmäktige att Luleå tar ett delansvar för bosättningsuppdraget genom att upplåta 25 procent av sina lediga lägenheter till nyanlända. Kommunens uppdrag är även att erbjuda SFI (Svenska för invandrare) och Samhällsorientering till de nyanlända.

Luleå kommun har vidare avtal med Migrationsverket om att ta emot ensamkommande barn. 2015, då flyktingströmmen var som störst, kom ca 190 ensamkommande barn till Luleå, för att under 2016 och 2017 vara under 20 per år. Kommunen har ordnat gemensamhetsboenden med personal för dessa, de har gått i skolan och har till viss del getts stöd från kommunen utifrån sina behov. Men här har också civilsamhällets engagemang och stöd för de ensamkommande spelat en viktig roll i deras utsatta situation, något vi i Centerpartiet ser som mycket värdefullt och vill stödja.

Tyvärr har vi sett att regeringens migrationspolitik och rättsosäkerheten i Migrationsverket med bland annat mycket tvivelaktiga åldersbedömningar, bristande beslutsunderlag och till synes godtyckliga beslut, drabbat de ensamkommande mycket hårt. De extremt långa handläggningstiderna har också gjort att många ensamkommande hunnit fylla 18 år innan de fått sitt beslut, och därmed blivit bedömda som vuxna och i hög utsträckning fått avslag. Vi har också konstaterat att det finns brister i samverkan mellan Socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård som behöver förbättras för att förebygga och avhjälpa psykisk ohälsa.

Under 2017 tog Centerpartiet i Luleå aktivt ställning för att frysa alla utvisningar för ensamkommande barn och unga och ge amnesti till alla ensamkommande barn och unga som varit i Sverige mer än ett år. Vi stod även bakom beslutet i kommunfullmäktige att låta dem som fyllt 18 år bo kvar i kommunen istället för att flyttas till något av Migrationsverkets vuxenboenden på annan ort.

Integration i samverkan

Centerpartiets migrationspolitik tar sin utgångspunkt i medmänsklighet och humanism och en syn att det är bra att människor från andra länder kommer till Sverige. Människor som kommer från olika delar av världen av olika skäl bidrar till att utveckla vårt samhälle på många olika plan. Luleå kommun behöver också invandrare för att växa och få arbetskraft då vi har en åldrande befolkning.

För dem som tvingats fly är situationen mycket svår. Att kunna söka asyl är en mänsklig rättighet som vi tydligt värnar. Luleå, liksom andra svenska kommunerna och andra länder i Europa, behöver ta sitt ansvar för flyktingar och ge dem ett så bra mottagande som möjligt.

Vår vision är ett Luleå där möjligheter, skyldigheter och rättigheter ska vara lika för alla. Vi vill skapa förutsättningar för att alla ska ha samma chans att få ett jobb, en bostad, utbildning eller starta ett företag. Vi vill att flyktingar, arbetskraftsinvandrare och andra som kommit till Luleå och fått uppehållstillstånd ska bo kvar i kommunen och berika vårt samhälle. Vi vill att de unga ensamkommande flyktingarna som redan getts utbildning, lärt sig språket och börjat integrera sig i samhället blir kvar i kommunen. Vi vill arbeta med inkludering och se ett samhälle där utrikesfödda och svenskfödda i olika åldrar är integrerade med varandra samt uppmuntra och stödja civilsamhällets insatser för integration.

Centerpartiets konkreta förslag för integration i Luleå

- Erbjud integrationsförskola till nyanlända barn parallellt med SFI-undervisning för föräldrarna
- Ge barn till nyanlända möjlighet att lyckas i skolan genom att tidiga insatser sätts in redan i förskolan efter behov
- Ge asylsökande ungdomar som fyllt 18 år (eller blivit uppskrivna i ålder) möjlighet att stanna i kommunen tills deras skolgång är klar
- Erbjud praktikplatser eller lärlingsplatser på orten
- Erbjud boende i hela kommunen
- Ta tillvara ideella och idéburna krafter och arbeta mer strategiskt och systematiskt med samverkan för att bygga långsiktigt hållbara samarbeten.
- Ge civilsamhället möjlighet att söka ekonomiskt stöd för integrationsverksamhet för alla åldrar
- Utveckla och stärka arbetet med tidigt stöd vid psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända barn, unga och familjer
- Förbättra samarbetet mellan de olika kommunala insatserna inom skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst
- Utveckla socialtjänstens arbete med stöd, placering och boende för ensamkommande barn
- Stärka kompetensen inom kommunen i hanteringen av barn och unga som har fått avslag på asylansökan eller tillfälliga uppehållstillstånd

Ett hållbart Luleå

Allas ansvar för miljön och klimatet

Ingen kan välja att inte påverkas av det som händer med naturen och klimatet. För att vi ska få ett hållbart samhälle måste alla ta ansvar. Vi vet att miljöarbetet måste drivas gemensamt med andra länder och inom landet, men även lokalt och som enskilda har vi ett ansvar.

Luleå kommun har i Vision 2050 fastslagit att vi vill skapa ett attraktivt, växande Luleå som är hållbart över tid. Kommunen har bland annat som mål att minska koldioxidutsläppen med 60 % till år 2030 och med 100 % till 2050. För att det ska ske behöver ett medvetet miljöarbete ske på många olika sätt. Den största utsläppskällan i Luleå är transportsektorn, ca 77 % (exklusive utsläppen från SSAB).

För att nå klimatmålet måste vi därför i högre utsträckning transporteras till fots, med cykel eller med kollektivtrafik. Vi måste också ersätta de drivmedel vi tankar med idag med förnybara och hållbara alternativ, som till exempel förnybar el och biodrivmedel. Med hjälp av ett aktivare skogsbruk kan också upptaget av koldioxid från atmosfären ökas. Den svenska skogens tillväxt tar upp ca 80% av Sveriges totala utsläpp av koldioxid och genom ett aktivare skogsbruk kan upptaget av koldioxid ökas samtidigt som våra skogar bidrar till "jordens lunga" genom fotosyntesen.

Luften i Luleå Centrum är ett problem som kräver insatser och ett långsiktigt medvetet arbete på olika sätt. Man behöver till exempel göra något åt att det i dagsläget är stora trafikstopp vid rusningstrafik på grund av dåliga trafikflöden. Detta medför miljöproblem med luftföroreningar på grund av de stora utsläppen av avgaser. Mätningar utförs idag kontinuerligt men är lokaliserade på trettio meters höjd mellan stadshuset på Rådstugatan och Vattenfall på Timmermansgatan. Tidvis utförs mätningar på gatunivå. Vi behöver kontinuerliga mätningar på gatunivå där det är mest trafik och där folket rör sig. Centerpartiet vill också att aktuella mätvärden på luftkvaliteten löpande presenteras för medborgarna på en digital display. Viktigt att kommunen bevakar kommunens och kommunmedborgarnas intressen vad gäller den kraftiga miljöpåverkan på stora markområden som försvarsmaktens utsläpp av PFAS kommer att innebära.

När det gäller vår egen hälsa så är det något som behöver läggas mer fokus på. Bland annat med avseende på maten i våra skolor, förskolor och vård- och omsorgsboenden. I världens köttproduktion idag används det stora mängder antibiotika som vi och våra barn i vår tur får i oss, vilket gör att antibiotikaresistensen ökar. Genom att välja svenska livsmedel motverkar vi spridning av antibiotikaresistensens och resistenta bakterier. Närodlade livsmedel minskar även transporter och utsläppen.

Centerpartiet anser det inte förenligt med god miljöpolitik att det byggs ett kärnkraftverk på andra sidan av Östersjön i vårt grannland Finland. Centerpartiet kommer att se till att även Luleå kommun sällar sig till de kommuner som klart tar avstånd från en sådan etablering.

Goda förutsättningar och vanor

I grunden har Luleå goda miljömål där man bland annat satsar på att bli årets cykelkommun. För att detta ska ske behöver vi fortfarande förbättra infrastrukturen för cykeltrafiken och lyfta fram behovet av nya cykelvägar längs det statliga vägnätet i

kontakt med Trafikverket och Länsstyrelsen i enlighet med Vision 2050. Det behöver också upprättas säkra cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafiken och cykelgarage i centrum. För att fler ska välja elcyklar behöver laddningsstationer finnas tillgängliga. Säkerheten på gång- och cykelbanor och i korsningar är viktig för att få fler att cykla. Genom att ha skolor och förskolor så nära hemmen som möjligt skapar vi också bättre förutsättningar för barn och familjer att gå till fots och cykla.

Vi ser även att kommunaltrafiken behöver byggas ut och kompletteras med beställningstrafik i hela kommunen, samt att mindre bussar används vid turer med mindre antal passagerare. För alla är det inte en möjlighet att välja cykeln eller åka kollektivt och där finns det stora förbättringsmöjligheter i trafikflödet för att förminska trafikstopp och långa bilköer. Vi behöver kontinuerliga mätningar på gatunivå där det är mest trafik och där folket rör sig och att displayer sätts upp som visar resultaten av mätningarna.

Men det räcker inte med god infrastruktur och goda förutsättningar för en omställning mot ett mer hållbart samhälle. Det handlar mycket om att vi var och en behöver ändra vår livsstil och våra vanor, och det kan vi behöva hjälp och stöd med för att det ska bli en långsiktig omställning. Vi tror därför på att i Luleå kommun fortsätta att initiera och uppmuntra till deltagande i koldioxidbantningsprogram som BeChange och likande.

I kommunens förskolor och skolor vill vi att det serveras mat gjord på svenska och närproducerade råvaror samt att maten är tillagad på plats.

Centerpartiets konkreta förslag för ett hållbart Luleå

- Förbättra infrastrukturen för gång och cykling på landsbygden. Lyft fram behovet av nya cykelvägar längs det statliga vägnätet i kontakter med Trafikverket och Länsstyrelsen
- Etablera cykelgarage och laddningsmöjligheter för elcyklar i centrum och olika bostadsområden vid viktiga målpunkter för pendling med cykel
- Förbättra underhåll av gång- och cykelvägarna vintertid
- Kvalitetssäkra alla skolvägar och skolgårdar och planera skolstrukturen också med tanke på miljö, trygghet och hälsa
- Utredda hur kollektivtrafiken kan förbättras för att vara tillgänglig och nyttjas av fler samt kompletteras med beställningstrafik i hela kommunen
- Komplettera kollektivtrafiken med mindre bussar som kan trafikera turer med färre antal passagerare
- Förbättra trafikflödet i centrala stan för minskade bilköer med mindre avgasutsläpp, exempelvis genom att skapa en « grön våg » genom trafikljusen på genomfartsvägar och inte skapa onödiga stopp och hinder utan underlätta för trafik att i ett jämnt flöde ta sig fram
- Mer kontinuerligt utföra mätningar av luftföroreningar på gatunivå där flödet av personer och fordon är som störst, samt löpande presentera luftkvaliteten på en digital display
- Använda närproducerade eller svenska livsmedel så långt som möjligt i våra förskolor, skolor samt vård- och omsorgsboenden och tillaga maten så nära som möjligt
- Fortsätta att initiera och uppmuntra till deltagande i koldioxidbantningsprogram som BeChange och likande
- Skapa fler parkeringsplatser i centrum samt medverka till att förlänga öppettiderna i befintliga parkeringshus för att undvika onödig trafik som kommer av sökande efter parkering

- Underhålla och uppgradera "tubröret" över varvsleden, den mest trafikerade gatan i Luleå, för en säker och god miljö
- Bygga förbipassager mellan Rutviksvägen och Gamla Bodenvägen samt mellan Gamla Bodenvägen och Stadsön för att minska trafiken genom Världsarvet Kyrkbyn
- Verka för att miljö- och klimatvänliga byggnadsmaterial används vid nybyggnation och i största möjliga utsträckning anlägga solpaneler för lokal elproduktion i nybyggnation

Ändringshistorik

Datum	Ändringar
2018-03-18	Redaktionella korrigeringar som uppmärksammades vid årsstämman.